

РОДНА РАВНОПРАВНОСТ У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

**ЗОРАНА АНТОНИЈЕВИЋ И ДРАГИЦА
ВУЈАДИНОВИЋ (ПРИР.),
РОДНА РАВНОПРАВНОСТ У
ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ:
КОНЦЕПТИ, ПРАВЦИ И ИЗАЗОВИ,
АКАДЕМСКА КЊИГА 2019.**

Родна равноправност у високом образовању, науци, теорији и методологији истраживања већ дуго представља важну и осетљиву тему, не само због великог потенцијала позитивних промена које се у овој сфери и најављују и реализују, него и стога што је бављење заступљеношћу мушкараца и жена у оним областима друштвеног деловања које се тичу образовања активност која изискује да се стално указује на подложност ризицима и реалним опасностима подзаступљености жена. Родне разлике нивелишу се кроз процес уродњавања, који ваља схватити као потенцијално трансформативну стратегију родне равноправности која може да доведе до смањивања неравноправности како у приватној, тако и у јавној сфери.

Термин уродњавање (*gender mainstreaming*) први пут се помиње на Трећој светској конференцији жена у Најробију 1985. године, да би званично био представљен десет година доцније, на Четвртој светској конференцији жена, која је одржана у Пекингу. Већина дефиниција уродњавања усклађена је са званичном дефиницијом појма коју је понудио Економски и социјални савет Уједињених нација, по којој уродњавање означава увођење родне перспективе у главне токове и процесе оцењивања последица по жене и мушкарце које проистичу из свих планираних мера, укључујући

прописе, политике и програме, у свим областима и на свим нивоима. Овај појам се у литератури на нашем језику неретко преводи описно: као „увођење равноправности полова у јавну политику”, „увођење родне перспективе” или пак „интегрисање родне перспективе”. Како год о уродњавању говорили, то је стратегија којом питања која се односе на жене и на мушкарце, као и на њихова искуства, постају интегрални део развоја, примене и евалуације политика и програма у свим политичким, економским и друштвеним сферама, тако да жене и мушкарци имају користи у истој мери и како се неравноправност не би репродуковала.

Двадесет научних радова објављених у зборнику *Родна равноправност у високом образовању: концепти, правци и изазови* на тему родне равноправности у образовању (као и веза моћи и политике који условљавају положај жене) баве се областима права и економије, историје српске књижевности, исто тако и историјатом институционалног развоја родних студија у Србији, те темама уродњавања у различитим срединама и сферама деловања.

Зборник *Родна равноправност у високом образовању: концепти, правци и изазови* обухвата радове релевантних ауторки и аутора који на валидан, ефектан и научно утемељен начин предочавају експертима и заинтересованом читалаштву теоријске поставке имплементације родне равноправности и примере из праксе код нас и у свету, наводећи случајеве развоја рода и образовања на студијама случаја из других култура и дисциплина, али и тако што прати дијахронијска изучавања у нашем друштву.

Спектар заступљених тема је импресиван, и зато се вреди усредсредити не само на појединачне текстове, него и на хронични проблем подзаступљености жена у сфери образовања и јавних делатности, на проблем на који сваки од радова указује из другог угла.

Постоји видна дискрепација између међународног и националног нормативног оквира који захтевају уродњавање образовања на свим нивоима и постојећег стања у високом образовању, тврде у свом раду Драгица Вујадиновић и Невена Петрушић, указујући на то да су домаћи курикулуми оптерећени патријархалним кодовима, а да се под маском родне неутралности крију родно слепи наставни садржаји, који директно доприносе одржавању постојећих родних неједнакости.

Образовање и његови садржаји и праксе представљају снажна средства за репродукцију патријархалних родних односа, али су истовремено кључни покретачи трансформације

родног режима и демократизације и модернизације друштва. Уродњавање високог образовања, тј. увођење родне перспективе у све његове сегменте, представља један од кључних услова за превазилажење родних неједнакости. Остваривање овог циља подразумева одговарајуће интервенције, са циљем да се патријархална матрица у образовању редукује и преобликује, а еманципаторско уродњавање све више уводи у праксу. Марина Благојевић стога критички испитује „право на изврсност” као право на признатост, утицајност и друштвени статус, као нешто што превасходно треба да зависи од саме научне изврсноности и научног доприноса (креативног и друштвено-корисног) који је индивидуа остварила, а не од њене позиционираности у доминантном хијерархијском моделу који постоји у науци и у производњи знања. Да би показала како је у реалности изврсност дефинисана, ауторка нуди теоријски модел који демонстрира како се научна изврсност своди на резидуум који преостаје после различитих вишеструких и укрштених искључености.

Љиљана Чичкарић указује да према најновијим подацима које је објавио Унеско жене чине око 30% истраживача у природним наукама, технологијама, инжињерингу и медицини. Иако скоро у једнаком броју дипломирају и магистрирају, препреке за жене у истраживачкој каријери почињу већ у фази израде докторске дисертације и настављају се даље у процесу напредовања у хијерархијској структури научних организација. Мушкарци у Србији чине већину и међу студентима у подручјима информатике и комуникационе технологије (74%), инжењерства и грађевинарства (63%). Жена има више међу истраживачима у медицинским наукама (скоро 60%), а најмање их је у технологијама (37%). Даша Духачек бави се питањем организовања и рада родних студија и парадоксом њиховог опстанка, будући да су суочене са могућношћу да постану прећутно конзервативне и теоријски некохерентне, али и са обавезом да се подједнако позабаве корпусом теорија и структуром моћи.

Зборник *Родна равноправност у високом образовању: концепти, правци и изазови*, у који су укључене ауторке и аутори из Србије, региона и земаља Западне Европе, испуњава све стандарде постављене пред научну публикацију, и својим опсегом и темељношћу свакако заслужује већу пажњу и јавности и појединаца који још увек нису свесни ни идеала, а ни хендикепа, са којима се жене као подређени део популације непрестано суочавају.